

11.4.7 MKR 11-7 Osečná

Přírodní charakteristika.

Místo krajinného rázu zahrnuje velmi zajímavý krajinný prostor krajiny pozdně středověké kolonizace, jehož osu tvoří tok Ploučnice s lánovými vesnicemi Janův Důl a Kundratice a městečkem Osečná. Prostor je z hlediska terénu velmi členitý, ležící na pomezí Podještědské pahorkatiny a v jižní polovině území Kotelské vrchoviny, a je ohraničen lesnatým hřbetem mezi Zlatou výšinou (420 m n. m.), Druzcovským lesem a Holubníkem (562 m n. m.) na severu. Na jihu je to souvislý lesní porost s výrazným horizontem výšin Chrastenský vrch (452 m n. m.), Kavčí kopec (427 m n. m.), Lázeňský vrch (481 m n. m.), Zábrdský kopec (477 m n. m.) a Antošův kopec (491 m n. m.). Takto vymezený prostor je uprostřed rozčleněn několika lesnatými výšinami kolem Stejskalova kopce (433 m n. m.). Severní část prostoru kolem lokality Lesní Domky je mozaikou luk, polí a menších lesních porostů, tvořících velmi harmonickou lesozemědělskou krajinu, navázanou na historické členění plužiny původní lánové vsi Osečné, později proměněné v historické městečko. Severně od Osečné je členění plužiny patrné v organizaci pozemků, není však zdůrazněno strukturní mimolesní zelení. Jižně od Osečné a v okolí Chrastné jsou plochy zemědělské půdy členěna lesními porosty a drobnými lesíky. Krajinářsky cenné polohy se nacházejí ve vazbě na tok Ploučnice u Chrastné a Lázně Kundratice a rovněž v lesních porostech, skrývajících skalní výchozy (Chrastenský vrch). Cennými vegetačními prvky krajiny jsou mohutné aleje u hřbitova nad Osečnou a k lázním Kundratice. Zajímavé jsou též soliterní borovice v okolí lokality Podvrší.

Kulturní a historická charakteristika.

Území patří do oblasti pozdně středověké kolonizace. V jeho těžišti leží ortogonální středověké město Osečná, založené na obchodní stezce, která vedla z nedalekého Českého Dubu na Děvín, s první písemnou zmínkou k roku 1352 (zřejmě se vztahuje ke vsi Osečná, nikoli k městské lokaci). V jeho okolí se objevují novověké osady s písemnými doklady až z 16. století – shluková ves Chrastná (1544), krátké údolní lánové vsi (Lázně) Kundratice (1549, starší založení pod názvem Osečná) a Janův Důl (1602) a drobná osada Podvrší (1549). Osečná má částečně dochovanou urbanistickou strukturu centra s renesančním kostelem sv. Víta s prvky doznívající gotiky v jihovýchodní části náměstí a sloupem se sochou Panny Marie Immaculaty a svatými v severozápadní části Svatovítského náměstí. Částečně dochovanou urbanistickou strukturu mají i další místní části, ovšem je často narušena novými areály či různorodou architekturou. Hodnotné barokní dílo představuje sousoší Víry z roku 1750 na návrší na jihovýchodním okraji obce, napravo od cesty do Českého Dubu. V nedalekých Lázních Kundratice vyniká vodní mlýn (Kočvarův) z roku 1799 stojící v blízkosti rybníka, severně od průjezdní komunikace směřující z Hamru na Jezeře do Osečné. V Chrastné se nachází objekt někdejšího hospodářského dvora s tvrzí a památkově chráněnou bránou se sochou sv. Vendelína. Krajinná struktura je dochovaná jen v hlavních rysech, v rozdělení lesních a nelesních pozemků, vedení hlavních cest a rozložení rybníků (Chrastenský, Kočvarův, Jenišovský vč. nedalekého mlýna). V roce 1881 vznikly jako součást městečka Osečná lázně, jedny z nejstarších v Čechách, ve kterých se používá jako přírodní léčivý zdroj slatina. Počátkem 20. století zde bylo postaveno několik lázeňských objektů, takže ve 30. letech byly považovány za jedny z nejmodernějších v ČSR. Kulturní a historickou charakteristiku MKR doplňuje drobná architektura (Schillerův pomník na Kohoutím kopci, kapličky, kříže, boží muka, hřbitov jižně od Osečné).

Vizuální charakteristika.

Harmonii krajiny vytváří nejenom prostorové ohraničení lesnatými výšinami a velmi členitými okraji lesů, ale také skladbou polí, luk a menších lesních celků nebo drobných lesíků.

Výšiny kolem Stejskalova vrchu ohraničují působivý segment harmonické krajiny kolem Lesních Domků a vizuálně oddělují prostor severně od Osečné, prořatý svazkem vzdušných vedení VVN 400 a 110 kV. Podobně také Jiránkův kopec (429 m n. m.) vizuálně odděluje Janův Důl od vnitřního prostoru MKR. Krajinářsko-estetické hodnoty spočívají nejenom v panoramatických pohledech na Ještědský hřbet, ale také v dílčích scénériích uzavřených prostorů lesozemědělské krajiny, zejména s harmonicky zapojenými sídly do krajinného rámce – Lesní Domky, areál Lázní Kundratice. Jako drobná, avšak významná kulturní dominanta krajiny se projevuje kostel sv. Víta v Osečné. Působivé scénérie jsou vázány na tok Ploučnice a na rybníky – Jenišovský rybník a Jenišovský mlýn, rybník Chrastná, Chastenský vodopád a další drobné lokality. Vizuálně se v krajině málo projevuje skládka odpadů při silnici II/592 u Druzcovského lesa. Působivé partie lesních interiérů se skalními výchozy jsou přístupné na Chrastenském vrchu a za hranicí MKR na Kavčí skále.

Znaky jednotlivých charakteristik krajinného rázu pro vymezené MKR jsou klasifikované v následující tabulce.

MKR 11-7 Osečná		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Bohatě členitý reliéf na pomezí Podještědské pahorkatiny a Kotelské vrchoviny	+	XXX	X
2	Segment lesozemědělské krajiny ohraničené zřetelně souvislými smíšenými a jehličnatými lesními porosty	+	XXX	XX
3	Výrazné členění prostoru lesnatými výšinami, které rozdělují MKR na část Osečné a Chrastné, část Lesních Domků a část Janova Dolu	+	XX	XX
4	Dochované stopy členění historické plužiny (vegetační pásy a meze) severně od Osečné, patrné v členění pozemků s plochami polí a převahou travních porostů	+	XX	X
5	Otevřenější plochy méně členěných polí v okolí Osečné s menším množstvím strukturní krajinné zeleně	O	XX	X
6	Cenné skalní partie na Chrastenském vrchu (Chrastenská stěna, Hodinář)	+	X	XX
7	Krajinářsky cenné partie koridoru Ploučnice mezi Kamberkem a Chrastenským vrchem (podmáčené polohy, zaříznutá vodoteč v lesích)	+	X	XX
8	Ploučnice a její přítoky (Hamerská strouha) s několika menšími rybníky (Jenišovský, Mlékárenský, Lázeňský, Kočvarův, Chrastná) a břehovými porosty	+	XX	X
9	Sídelní zeleň (zeleň veřejných prostranství, areálů, zahrad rodinných domů, hřbitovů, rekreačních ploch)	+	X	X
10	Remízky, remízy, strukturní prvky nelesní zeleně – doprovody cest, vodotečí, aleje u hřbitova a k lázním Kundratice	+	XX	XX
11	Rašeliniště u Kundratic, využívaná pro sirnoželezitě slatinné koupele v lázních	+	XX	XX

MKR 11-7 Osečná		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Historické město Osečná se zachovanou strukturou centra kolem Svatovítského náměstí	+	XX	X
2	Dochovaná sídelní struktura pozdně středověké krajiny – město Osečná (1352) a vsi Chrastná (1544), (Lázně) Kundratice (1549), Podvrší (1549) či Janův Důl (1602)	O	XX	X
3	Částečně dochovaná urbanistická struktura Osečné a krátkých lánových údolních vsí Kundratice a Janův Důl, drobných enkláv Lesní Domky a Podvrší	O	XX	X
4	Areál slatinných lázní založených v roce 1881 s parkovou úpravou	O	X	X
5	Částečně dochovaná struktura krajiny (rozložení hlavních kultur, cest, rybníků ad.)	O	XXX	X
6	Drobná sakrální a memoriální architektura (pomníky, sochy, kapličky, Mariánský sloup, sousoší Víry, hřbitov)	+	X	XX
7	Areál hospodářského dvora a tvrze v Chrastné s památkově chráněnou bránou	+	X	XX
8	Vodní mlýn (Kočvarův) z roku 1799 v blízkosti Kočvarova rybníka, Jenišovský mlýn v údolí Ploučnice nedaleko Jenišovského rybníka	+	X	XX
9	Dominanta kostela sv. Víta na Svatovítském náměstí v Osečné	+	XX	XX
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Výrazné ohraničení prostoru lesnatými horizonty a terénními dominantami	+	XXX	XX
2	Atraktivní výhledy z prostoru na Ještědský hřbet	+	XX	XXX
3	Harmonické vztahy drobnější krajinné mozaiky s loukami, poli a lesíky, se sloliterními stromy (Podvrší) a mohutnými alejemi (u hřbitova, k lázním Kundratice)	+	XX	XX
4	Harmonické zapojení zástavby Lesních Domků a areálu Lázní Kundratice do krajinného rámce, kulturní dominana kostela sv. Víta v Osečné se uplatňuje v krajinných panoramatech	+	XX	XX
5	Působivé scenérie v koridoru Ploučnice (Jenišovský a Chrastenský rybník, Jenišovský mlýn, Chrastenský vodopád)	+	X	XX
6	Působivé lesní partie se skalními výchozy na Chrastenském vrchu	+	X	XXX
7	Rušivý vliv trasy VVN 400 a 110 kV severně od Osečné	N	XX	X
8	Rušivý vizuální význam pětipodlažního panelového domu v Osečné, který se - v přímém kontaktu s volnou krajinou – uplatňuje v panoramatu Osečné	N	X	X
9	Otevřené plochy zemědělské půdy bez výraznější mimolesní strukturální zeleně v okolí Osečné a nad Janovým Dolem	O	XX	X

Návrh ochranných opatření:

- Posílení, resp. vytvoření mimolesní vegetace v otevřených velkých zemědělských plochách v okolí Osečné, zejména na hranicích pozemků a podél cest
- Ochrana krajinářsky cenných partií koridoru Ploučnice před vizuálními zásahy
- Ochrana ohraničujících horizontů před umisťováním výškově výrazných technických staveb
- Posílení podílu zelených ploch k zapojení okrajů zástavby Osečné do krajinného rámce
- Věnování pozornosti rozvoji lázní Kunderatice z hlediska jejich zapojení do krajiny
- Ochrana dochovaných tradičních forem charakteru zástavby Lesních Domků s velkým podílem zahrad a sadů